

The Investigation on Teachers' Habits of Using Media Who Teach Social Sciences Before and During The Pandemic

Nizamettin BİLİCİ, Van Milli Eğitim Müdürlüğü, ORCID ID: 0000-0001-5316-1666
Erhan GÖRMEZ, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, ORCID: 0000-0003-0752-802X

Abstract

The purpose of this study is to examine the media usage habits of teachers who teach social studies before and during the pandemic. The sample of the study consists of primary school teachers who teach social studies course and social studies teachers in schools affiliated to the National Education Directorate in Van province and its districts. 81 teachers participated in the study as voluntarily. In the research, the Use of Media Tools Questionnaire (UMTA) was used to collect quantitative data, and a structured interview form was used to collect qualitative data. The qualitative data of the research were analyzed by the descriptive analysis method and the quantitative data were analyzed using the SPSS 21.0 package program. As a result of the research, according to the findings obtained by using the structured interview form and UMTA It has been found that compared to the pre-pandemic period, there has been a significant increase in the use of the Internet, especially in the use of social sharing applications, such as WhatsApp and Facebook, in the use of mobile phones, in the TV viewing intervals of 3-4 hours and over 4 hours, in the rates of watching educational / documentary programs and TV series / cinema-style programs on television, and there has been a slight increase in radio listening times.

Keywords: pandemic, social studies, teacher, media, habit.

Inonu University
Journal of the Faculty of
Education

Vol 23, No 1, 2022
pp. 275-306

DOI:10.17679/inuefd.1038734

Article Type
Research Article

Received
20.12.2021

Accepted
28.04.2022

Suggested Citation

Bilici, N. & Görmez, E. (2022). The investigation on teachers' habits of using media who teach social sciences before and during the pandemic, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 23(1), 275-306. DOI:10.17679/inuefd.1038734

This article is extracted from the master thesis of first author, supervised by Doç.Dr. Erhan GÖRMEZ at Social Studies Education Department at Van Yüzüncü Yıl University

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

People want to learn and be informed about many subjects in their life. If this curious news is a subject that concerns everyone, an increase is inevitable for both the types of media tools which are used and the time allocated to these tools. At the forefront of these news today is the Covid-19 epidemic, which is on the agenda of the whole world. The current pandemic conditions, has made it compulsory to close the schools and switch to distance education in many countries of the World. In our country, there has been a transition to distance education both via television and the internet, in line with the possibilities.

It is not known exactly how long the pandemic process will continue, and different predictions are made on the subject. Thus, this situation makes it unclear how long the distance education process will continue. Despite some negative aspects, it can be said that distance education, which is applied in many countries today, gives countries and people very different experiences. For example, countries and educators will be able to act with the advantage of gaining ideas and experience about what to do in case of any pandemic disease, natural disaster and similar negative situations that may occur in the future. In the future, it can be thought that countries will gradually switch to the distance education model in order to reduce the economic costs of face-to-face education.

It can be said that this study is an original study in order to reveal the effect of the media in the current pandemic process compared to the pandemic processes experienced in the past, and to identify the media usage habits of the teachers before the pandemic and during the pandemic period. In addition, the fact that there is no study in the literature that shows the media usage habits of social studies teachers before the pandemic and during the pandemic period, increases the importance of the study in terms of being a first.

Purpose

The purpose of this study is to examine the media usage habits of teachers who teach social studies before and during the pandemic.

Method

The study has a mixed model in which both qualitative and quantitative research techniques are used together. Findings obtained in mixed model studies are explained by both quantitative and qualitative methods (McMillan & Schumacher, 2006). In this study, it was tried to determine the usage habits of teachers before and during the pandemic. The sample of the study consists of primary school teachers who teach social studies course and social studies teachers in schools affiliated to the National Education Directorate in Van province and its districts (İpekyolu & Tuşba) in the 2020-2021 academic year. 81 teachers participated voluntarily in the study.

Data Collection Process and Data Analysis

Necessary permissions (in line with the decision dated 29.03.2021 and numbered 1574) were obtained as a result of the meetings held with Van Provincial Directorate of National Education and Van Yüzüncü Yıl University Institute of Educational Sciences. After obtaining written permission, Questionnaire on Using Media Tools with a person information form and

structured interview form were sent to the participants by the researcher via telephone, mail and WhatsApp applications, and the data were collected through the same applications. In the research, the Use of Media Tools Questionnaire (UMTA) was used to collect quantitative data, and a structured interview form was used to collect qualitative data. The qualitative data of the research were analyzed by the descriptive analysis method and the quantitative data were analyzed using the SPSS 21.0 package program.

Findings

When the general findings reached in the research were examined, it was determined that there was a significant increase in teachers' internet use, TV watching and mobile phone usage times during the pandemic compared to the pre-pandemic period. It has been determined that before and during the pandemic, teachers generally use the internet to access education, news and social networking sites. In addition, it has been determined that teachers generally use social networking sites (Youtube, Facebook, Twitter, WhatsApp and Instagram) for video sharing, education, watching news, shopping and playing games during the pandemic.

Compared to the pre-pandemic period, it was concluded that there was a significant increase in the rate of watching news, educational/documentary programs and series/cinema-style programs on television. The findings showed that there was a slight increase in the rate of listening to the radio during the pandemic, and that the radio programs the teachers listened to were generally musical programs.

Discussion & Conclusion

In this study, it was tried to find out the time that teachers allocate for media tools before and during the pandemic. When the findings are evaluated, it is seen that there is a significant increase in the time they spend on the internet, television, mobil phone usage and social networking sites compared to the pre-pandemic period. Compared to the results of 2020, the "Digital-2021 Global Overview Report" made annually by "We are social and hootsuite", was revealed that the number of internet users in Turkey increased by 3.7 million with 6%, and the daily internet usage time increased by 2 hours 57 minutes to 7 hours 59 minutes. Compared to the pre-pandemic period, there has been a significant increase in the duration of internet use by teachers, as well as by all segments of the society. In this process, it can be said that the most important reason for this increase is the transition to the distance (online) education process by taking a break from face-to-face education.

In another finding, it was seen that teachers used social networking sites, such as Youtube, Facebook, Twitter, WhatsApp and Instagram for video sharing, education, news, shopping and games before and during the pandemic.

It has also been concluded that there has been a significant increase in accessing educational content with social networking sites, especially during the pandemic. Many studies (Çimen & Yılmaz, 2017; Gülbahar, Kalelioğlu & Madran, 2010; Krutka, Nowell & Whitlock 2017; Poore, 2013; Toğay, Akdur, Yetişken & Bilici, 2013) supported this finding.

In another finding, it was identifies that there was a serious increase in the rate of mobile phone usage during the pandemic compared to the pre-pandemic period. A study which was conducted by SODIGEM (2020) has reached an increase in teachers' phone usage times during the pandemic. During the pandemic process, a significant increase was detected in the TV watching rates of teachers. The long quarantine period has a serious effect on this increase.

RATEM's research (2020) revealed that the rate of television viewing increased by 23 percent since the beginning of March due to the "COVID-19" epidemic. The pandemic process has also affected the types of TV programs that teachers watch. In this process, teachers generally watched news, educational/documentary programs and TV series/cinema-style programs more.

The fact that people living in the world are witnessing a pandemic for the first time should have increased the curiosity and interest in the developments in the pandemic process. This stimulated more watching especially news-style programs.

In addition, the latest finding is that there has been a slight increase in the time of teachers listening to the radio during the pandemic.

Sosyal Bilgiler Dersini Veren Öğretmenlerin Pandemi Öncesi ve Sürecinde Medya Kullanım Alışkanlıklarının İncelenmesi

Nizamettin BİLİCİ, Van Milli Eğitim Müdürlüğü, ORCID ID: 0000-0001-5316-1666

Erhan GÖRMEZ, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, ORCID: 0000-0003-0752-802x

Öz

Bu çalışmanın amacı sosyal bilgiler dersini veren öğretmenlerin pandemi öncesi ve süresince medya kullanım alışkanlıklarını incelemektir. Araştırmanın örneklemini 2020-2021 eğitim öğretim yılında Van ili ve ilçelerinde Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı okullarda görev yapan sosyal bilgiler öğretmenleri ve sosyal bilgiler dersi veren sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmaya gönüllü olarak 81 öğretmen katılmıştır. Araştırmada nicel verilerin toplanmasında Medya Araçlarını Kullanma Anketi (MAKA), nitel verilerin toplanmasında da yapılandırılmış görüşme formundan yararlanılmıştır. Araştırmanın nitel verileri betimsel analiz yöntemiyle, nicel verileri de SPSS 21.0 paket programı kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda yapılandırılmış görüşme formu ve MAKA kullanılarak elde edilen bulgulara göre; pandemi öncesine kıyasla internet kullanımında, özellikle WhatsApp ve Facebook gibi sosyal paylaşım uygulamalarının kullanımlarında, cep telefonu kullanım oranlarında, 3-4 saat ve 4 saat üzeri TV izleme aralıklarında, televizyondaki eğitici/belgesel programlar ile dizi/sinema tarzı programları izleme oranlarında ciddi bir artışın olduğu ve radyo dinleme sürelerinde çok az bir artışın olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: pandemi, sosyal bilgiler, öğretmen, medya, alışkanlık.

İnönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 23, Sayı 1, 2022
ss. 275-306

DOI:10.17679/inuefd.1038734

Makale Türü
Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi
20.12.2021

Kabul Tarihi
28.04.2022

Önerilen Atıf

Bilici, N. & Görmez, E. (2022). Sosyal bilgiler dersini veren öğretmenlerin pandemi öncesi ve sürecinde medya kullanım alışkanlıklarının incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1), 275-306. DOI:10.17679/inuefd.1038734

Bu makale birinci yazarın Doç.Dr. Erhan GÖRMEZ'in danışmanlığında Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü bünyesinde yürüttüğü yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Sosyal Bilgiler Dersini Veren Öğretmenlerin Pandemi Öncesi ve Sürecinde Medya Kullanım Alışkanlıklarının İncelenmesi

Medya araçlarını kullanma günümüz insanının en çok zaman ayırdığı uğraşların başında gelmektedir. Hem dünyanın farklı ülkelerinde hem de kendi ülkemizde yapılmış birçok çalışma bu kullanım yoğunluğunu ortaya koymaktadır (statista.com, 2021; backlinko.com, 2021; datareportal.com, 2021; ourworldindata.org, 2021; RTÜK, 2019; RTÜK, 2018). Kişinin medya araçlarına gündelik yaşamı içinde çok fazla zaman ayırmasında medyanın “bilgi edinme ve haber alma” ihtiyaçlarını karşılıyor olmasının önemli etkisi vardır. Medya araçları aracılığıyla bilgiler, fikirler ve değerler organize bir biçimde hemen hemen toplumun tüm kesimlerine ulaşmakta, kişi ilgi ve merakı doğrultusunda arzu ettiği bilgiye erişebilmektedir.

İnsan hayatında birçok konu hakkında bilgi edinmek ve haberdar olmak ister. Eğer bu haber/bilgi hem bireyin hem de tüm dünyanın merak ettiği bir konuya kişinin merakını gidermek için kullanacağı medya araçlarının hem sayısında hem de bu medya araçlarına ayrılan sürelerde artış yaşanması kaçınılmaz bir durumdur. Son üç yıldır tüm dünyanın gündeminde olan Covid-19 salgını dünya vatandaşlarının yakından takip ettiği ve gidişatı konusunda herkesin merak ettiği önemli bir konudur.

2019’un sonunda Çin’in Wuhan kentinde başlayan Covid-19 salgını dünyadaki diğer ülkelere de hızlıca yayılarak tüm dünyada bir pandemi haline gelmiştir. Mart 2020’de Türkiye’de ilk vakanın görülmesi, toplumsal yaşamda köklü değişimleri zorunlu kılmış, eğitim alanında da çok radikal kararların alınmasına neden olmuştur.

Yaşanılmakta olan pandemi koşulları, dünyanın birçok ülkesinde okulların kapatılarak uzaktan eğitime geçilmesini zorunlu kılmıştır. Ülkemizde de eğitimde sürekliliği sağlamak amacıyla uzaktan eğitim modeline geçilmiştir. Her ne kadar hazırlıksız yakalanılmış olursa da imkânlar ölçüsünde alt yapı koşulları hazırlanarak gerek televizyon gerekse internet aracılığıyla verilecek olan uzaktan eğitim planlanarak hızla hayata geçirilmiştir.

Buna bağlı olarak Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) ile Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT) arasında bir iş birliği protokolü imzalanmış çok kısa bir sürede uzaktan eğitimin alt yapısı hazırlanarak, TRT Eğitim Bilişim Ağı (EBA) Kanalları kurulmuştur. TRT EBA İlkokul, TRT EBA Ortaokul, TRT EBA Lise kanalları 23 Mart 2020’de yayına başlamıştır. Böylece öğrencilerin okul ve dersleriyle bağlantılarının kopmaması amaçlanmıştır. Ayrıca EBA web sayfasında daha zengin içerikler oluşturulmuş ve EBA canlı ders uygulamasına geçilerek öğrenciler kendi öğretmenleriyle internet ortamında çevrim içi ders işlemeye başlamışlardır. Bunun dışında özel eğitim kurumları ve üniversiteler ise çeşitli çevrimiçi toplantı programlarını (zoom, Microsoft Teams, Google Meet, Skype vb) kullanarak uzaktan eğitime ara vermeden devam etme yoluna gitmişlerdir (MEB, 2020).

Bu durum, öğretmenlerin medya araçlarını etkili ve bilinçli olarak kullanmasının önemini bir kez daha göstermiştir. Uzaktan eğitim ile ilgili medya araçlarını kullanmak durumunda kalan öğretmenler, zamanla kendilerini daha da geliştirerek derslerini işlerken medya araçlarını kullanım noktasında önemli tecrübeler edinmiş ve zamanla pratiklik kazanmışlardır.

Pandemi sürecinin ne zamana kadar devam edeceği kesin olarak bilinmemekte, konuyla ilgili birbirinden farklı öngörülerde bulunmaktadır. Bu durumun uzaktan eğitim sürecinin daha ne kadar devam edeceğini belirsiz bir hale soktuğu söylenebilir. Olumsuz bazı

yönlerine rağmen, medya araçları kullanılarak yapılan uzaktan eğitimin bugün birçok ülkede uygulandığı ve bu durumun ülkelere ve insanlara çok farklı deneyimler kazandırdığı söylenebilir. Örneğin, bundan sonra da yaşanabilecek herhangi bir salgın hastalık, doğal afet ve benzeri olumsuz durumlarda ülkeler ve eğitimciler ne yapacakları konusunda fikir ve tecrübe kazanmış olmanın avantajıyla hareket edebileceklerdir. Gelecekte ülkelerin yüz yüze eğitimin ekonomik maliyetlerini azaltmak adına kademeli olarak uzaktan eğitim modeline geçiş yapmaları da söz konusu olabilir.

Bu çalışma, geçmiş dönemlerde yaşanmış olan pandemi süreçlerine kıyasla günümüzde yaşanan pandemi sürecinde medyanın etkisini ortaya koymak adına ve öğretmenlerin pandemi öncesi ve pandemi sürecinde medya kullanım alışkanlıklarını karşılaştırmalı olarak tespit etmek adına özgün bir çalışmadır denebilir.

Nitekim alanyazında sosyal bilgiler öğretmenlerinin pandemi öncesi ve pandemi sürecinde medya kullanım alışkanlıklarını mukayeseli olarak gösteren herhangi bir çalışmaya da rastlanılmaması, bir ilk olması bakımından çalışmanın önemini arttırmaktadır. Yapılan çalışma her ne kadar sosyal bilgiler öğretmenleri ile sınırlılık gösterse de esasında veri toplamak için kullanılan anket ve görüşme formunda medya kullanım alışkanlıklarını ortaya çıkaran soruların öğretmenlerin tümünü ilgilendirecek tarzda olması ve bu süreçte öğretmenlerin medya araçlarını kullanım amaçlarının benzer oluşu çalışmanın ortaya koyduğu sonuçları genelleme imkânı da doğurmuştur.

Bütün bu sebeplerden dolayı yapılan araştırmanın alanyazın, öğretmenler, medya şirketleri, sosyal medya uzmanları, eğitim yöneticileri, eğitim politikacıları ve eğitim araştırmacıları tarafından önemli olduğu söylenebilir.

Araştırma Problemi

Sosyal bilgiler dersini veren öğretmenlerin pandemi öncesi ve sürecinde medya kullanım alışkanlıklarında nasıl bir değişim olmuştur?

Alt problemler.

1. Öğretmenlerin pandemi öncesinde ve pandemi süresince internet kullanım alışkanlıklarında (süre ve takip edilen siteler açısından) nasıl bir farklılık olmuştur?
2. Öğretmenlerin pandemi öncesinde ve pandemi süresince sosyal paylaşım sitelerini kullanma alışkanlıklarında (tür ve amaç değişkenleri açısından) nasıl bir farklılık olmuştur?
3. Öğretmenlerin pandemi öncesinde ve pandemi süresince cep telefonu kullanma alışkanlıklarında (süre, kullanım amacı değişkenleri açısından) nasıl bir farklılık olmuştur?
4. Öğretmenlerin pandemi öncesinde ve pandemi süresince televizyon izleme alışkanlıklarında (süre, program değişkenleri açısından) nasıl bir farklılık olmuştur?
5. Öğretmenlerin pandemi öncesinde ve pandemi süresince radyo dinleme alışkanlıklarında (süre, program değişkenleri açısından) nasıl bir farklılık olmuştur?
6. Öğretmenlerin pandemi öncesi ve pandemi süresince kullandıkları farklı medya araçları (televizyon, radyo, internet, cep telefonu vb.) konusundaki görüşleri nelerdir?

Yöntem

Bu bölümde; araştırmanın modeli, yöntemi, araştırmanın evren ve örnekleme, veri toplamada kullanılan araçlar ve verilerin analizinde kullanılan analiz teknikleri açıklanmıştır.

Araştırmanın Modeli

Çalışma hem nitel hem de nicel araştırma tekniklerinin birlikte kullanıldığı karma bir modele sahiptir. Karma model olan çalışmada elde edilen bulgular hem nicel hem de nitel yöntemlerle açıklanır. Nicel yöntemler kullanılarak elde edilen bulgular nitel verilerle desteklenir (McMillan ve Schumacher, 2006). Farklı metotlar bir olayın farklı yönlerini ortaya çıkardığından eğitimle ilgili araştırmalarda sıklıkla kullanılır (Louis ve Lawrence, 1997, s. 240; Silverman, 2000, 50; Yaman, 2005, 118).

Karma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin pandemi öncesi ve pandemi süresince medya kullanım alışkanlıkları süre, program türü, kullanım amacı gibi değişkenler dikkate alınarak analiz edilmiştir.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Van ili ve ilçelerinde Millî Eğitim Bakanlığı'na (MEB) bağlı okullarda sosyal bilgiler dersine giren öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini de İpekyolu İlçe Milli Eğitim ve Tuşba İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerine bağlı ilkökuller ve ortaokullarda sosyal bilgiler dersine giren öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmaya toplamda 81 öğretmen katılmıştır. Bu çalışmada örneklem seçiminde olasılığa dayalı örneklem türlerinden biri olan amaçlı örneklemden yararlanılmıştır. Amaçlı örnekleme tekniğinde, örneklem araştırmacının araştırma problemlerine cevap bulunacağına inandığı kişilerden oluşur.

Tablo 1

Demografik Bilgiler

Demografik Değişken	Gruplar	n	%
Cinsiyet	Kadın	30	37,0
	Erkek	51	63,0
Yaş	20-25 arası	4	4,9
	26-30 arası	25	30,9
	31-35 arası	21	25,9
	36-40 arası	13	16,0
	41-45 arası	12	14,8
	46-50 arası	5	6,2
	50 ve üzeri	1	1,2
	Sosyal Bilgiler	47	58,0

Bölüm	Sınıf Öğretmeni	20	24,7
	Tarih Bölümü	5	6,2
	Coğrafya Bölümü	3	3,7
	Diğer	6	7,4
Eğitim Durumu	Lisans	66	81,5
	Yüksek Lisans	12	14,8
	Doktora	3	3,7
Mesleki Kıdem	1-5 yıl	20	24,7
	6-10 yıl	24	29,6
	11-15 yıl	15	18,5
	16-20 yıl	16	19,8
	20 ve üzeri	6	7,4
Medya Eğitimi	Aldım	25	30,9
	Almadım	56	69,1
Alınan Eğitim Türü	Seminer	13	16,0
	Kurs	3	3,7
	Ders	9	11,1

Araştırmaya katılan öğretmenlere ait kişisel bilgilerin verilmiş olduğu Tablo 5 incelendiğinde; öğretmenlerin %63'nün erkek, %37'sinin kadın; %4,9'ünün 20-25, %30,9'sinin 26-30, %25,9'sinin 31-35, %16'sının 36-40, %14,8'nin 41-45, %6,2'sinin 46-50 yaş ve %1,2'sinin 50 ve üzeri yaş aralığında olduğu; %58'nin sosyal bilgiler, %14,8'nin sınıf öğretmenliği, %6,2'sinin tarih bölümü, %3,7'sinin coğrafya bölümü ve %7,4'nün de diğer branşlardan olduğu; %81,5'nin lisans, %14,8'nin ise yüksek lisans, %3,7'sinin doktora düzeyinde olduğu; %24,7'sinin 1-5 yıl, %29,6'sının 6-10 yıl, %18,5'inin 11-15 yıl, %19,8'nin 16-20 yıl ve %7,4'nün de 20 ve üzeri yıl aralığında öğretmenlik deneyimine sahip olduğu; öğretmenlerin %69,1'nin medya ile ilgili bir eğitim almadığı, %30,9'nun da medya ile ilgili bir eğitim aldıkları; alınan medya eğitimi türünün %16 oranında seminer, %11,1 oranında ders ve %3,7 oranında kurs olduğu görülmektedir. Bu bulgular genel olarak değerlendirildiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun; erkek öğretmenlerden oluştuğu, yaş aralığının 26-30 arasında olduğu, öğrenim düzeylerinin lisans, branşlarının sosyal bilgiler olduğu, mesleki kıdemlerinin 6-10 arasında oldukları ve çoğunluğunun medya ile ilgili bir eğitim almadıkları tespit edilmiştir.

Veri Toplama Süreci

Van İl Milli Eğitim Müdürlüğü ile Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü vasıtasıyla yapılan görüşmeler sonucunda (29.03.2021 tarihli ve 1574 sayılı karar doğrultusunda) Van İl Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli izinler alınmıştır (EK-1). Yazılı izinler alındıktan sonra kişi bilgi formunu içeren Medya Araçlarını Kullanma Anketi ve yapılandırılmış görüşme formu araştırmacı tarafından telefon, mail ve WhatsApp uygulamaları üzerinden katılımcılara ulaştırılmış ve yine aynı uygulamalar üzerinden veriler toplanmıştır.

Tablo 2

Araştırma Sorularının İlgili Olduğu Veri Toplama Aracı

Araştırma Sorusu	Veri Toplama Aracı
Sosyal bilgiler öğretmenlerinin pandemi öncesi ve pandemi süresince medya kullanım alışkanlıklarında ne derece bir değişim olmuştur?	Medya Araçlarını Kullanma Anketi (kişisel bilgi formu dahil)
Öğretmenlerin pandemi öncesi ve pandemi süresince kullandıkları farklı medya araçları (televizyon, radyo, internet, cep telefonu vb.) konusundaki görüşleri nelerdir?	Yapılandırılmış Görüşme Formu

Araştırmada öğretmenlerin medya kullanım alışkanlıklarını değerlendirmek amacıyla alanyazında yapılan çalışmalar incelenerek (Yüzgeç, 2020; Vergili, 2020; Aksu, 2019; Koçak, 2019; Alıcı, 2018; Dolanbay, 2018; Özel, 2018; Karataş, 2017; Görmez, 2014; Çinelioğlu, 2013; İnan, 2010) 7 ana başlık (Televizyon, Radyo, İnternet, Sosyal Paylaşım ve Cep Telefonu vd.) ve 28 alt başlıktan oluşan bir anket hazırlanmıştır. Anketi hazırlanmasında takip edilen süreç aşağıda ifade edilmiştir (Büyüköztürk, Akgün, Karadeniz, Demirel ve Kılıç, 2013).

1. Aşama: Bu aşamada çalışmanın konusu dikkate alınarak hem alanyazın incelenmiş hem de alanda uzman kişilerin görüşleri alınmıştır. Başlangıçta 6 ana başlık ve bu altı başlıkla ilişkili 24 soru hazırlanmıştır.

2. Aşama: Bu aşamada çalışmanın amacını ifade eden bir giriş bölümü ile kişisel bilgilerin yer aldığı 24 maddeden oluşan bir taslak form oluşturulmuştur.

3. Aşama: Pandemi öncesi ve pandemi süresince öğretmenlerin medya kullanım alışkanlıklarını belirlemek amacıyla hazırlanmış anket için alanında uzman akademisyen ve öğretmenlerin görüşlerine başvurulmuştur. Uzmanlardan, alan taraması yapılarak oluşturulan anketi “medya kullanım alışkanlıklarını değerlendirmede” yeterli olup olmadığı konusunda değerlendirmeleri istenmiştir. Başlangıçta 6 ana başlık (televizyon, radyo, internet ve cep telefonu vd.) ve 24 maddeden oluşan anket, uzman görüşleri doğrultusunda “sosyal medya” başlığının ve 4 alt ek boyutun eklenmesiyle 7 alt boyuta ve 28 maddeye çıkarılmıştır. Anketlerde kapsam geçerliliğinin belirlenmesinde uzman görüşlerine başvurmak önemli yöntemlerdendir (Baykul, 2000). Bu çalışmada da geçerlilik çalışması için alan uzmanı 2 akademisyen (Doç. Dr., Dr. Öğrt. Üyesi) ve 4 farklı branşta (sosyal bilgiler, sınıf öğretmenliği, tarih öğretmenliği ve coğrafya öğretmenliği)

görev yapan öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda ana başlıklara ve alt maddelere son şekil verilmiştir.

4. Aşama: Sonraki aşamada anket farklı branşlarda görev yapan 63 öğretmene uygulanmış ve uygulama sonucunda Cronbach-Alpha değeri, .61 tespit edilmiştir. Bu katsayının $0,60 \leq 0,61 < 0,80$ aralığında olması anketin güvenilir olduğunu göstermektedir (Terzi, 2017). 81 öğretmenin katıldığı çalışmada anketin Cronbach's Alpha değerine tekrar bakılmış. Tüm maddeler için elde edilen α değerinin $\alpha=.62$ olduğu tespit edilmiştir. Ulaşılan sonuç ölçeğin yüksek derecede güvenilir bir anket olduğunu tekrar kanıtlamıştır (EK-2).

Yapılandırılmış görüşme formu: Öğretmenlerin pandemi öncesi ve pandemi süresince kullandıkları farklı medya araçları (televizyon, radyo, internet, cep telefonu vb.) konusundaki görüşlerini ortaya koymak amacıyla araştırmacı tarafından "yapılandırılmış görüşme formu" hazırlanmıştır. 7 maddede oluşan görüşme formu alan uzmanı 2 akademisyen (Doç. Dr., Dr. Öğrt. Üyesi) ve 4 farklı branşta (sosyal bilgiler, sınıf öğretmenliği, tarih öğretmenliği ve coğrafya öğretmenliği) görev yapan öğretmenlerin görüşleri dikkate alınarak tekrar revize edilmiş, sadece bazı ifadeler daha net yazılmaya çalışılmış, madde sayısında bir değişiklik olmamıştır. 7 açık uçlu sorudan oluşan görüşme formu ön uygulama olarak 10 sosyal bilgiler öğretmenine uygulanmış ve bu görüşmeye katılan öğretmenler soruların anlaşılır, odaklı olduklarını ifade etmişlerdir. Bu teyit işleminden sonra 7 maddeden oluşan yapılandırılmış görüşme formu (EK-3) ilgili öğretmen grubuna uygulanmıştır.

Yapılandırılmış görüşme formu geçerlik ve güvenirlik çalışması için yapılanlar incelendiğinde;

1. Araştırmanın geçerliğini artırmak için araştırmacı veri toplama sürecine bizzat kendisi katılmış hem yüz yüze hem de diğer iletişim kanalları yoluyla (mail, telefon, sosyal paylaşım uygulamaları) çalışmanın niçin yapıldığı, verilerin ne amaçla kullanılacağı hakkında bilgi vermiş, öğretmenlere soru formunu nesnel bir şekilde doldurmalarının çalışmanın bilimselliğine olan katkısı hakkında açıklama yapmıştır. Ayrıca araştırmaya katılanlardan elde edilen verilerin ayrıntılı olarak rapor edilmesi, betimsel bir analizle katılımcılardan doğrudan alıntılarının kullanılması çalışmanın geçerliliğini artıran uygulamalardır.

2. Çalışmanın güvenirliğini artırmak için de araştırmaya katılan grup hakkında açıklayıcı bilgiler verilmeye çalışılmış, araştırmacı görüşme sürecinde kendi konumu hakkında da ayrıntılı bilgiler paylaşmıştır.

Kişi bilgi formu (KBF)

Kişisel bilgi formu öğretmenlerin medya kullanım alışkanlıklarını ortaya koymak amacıyla hazırlanmış olan Medya Araçlarını Kullanma Anketi ile birlikte uygulanmıştır. Bu formun içeriğinde öğretmenlerin cinsiyetleri, yaşları, mesleki kıdemleri, görev yaptıkları okullar, mezun oldukları programlar, medya eğitimi ile ilgili bir eğitim alıp almadıkları gibi bilgiler yer almaktadır.

Verilerin Analizi

Kişi bilgi formu (KBF) ve medya araçlarını kullanma anketi. Kişi bilgilerin yer aldığı Medya Araçlarını Kullanma Anketinin uygulanması sonucu elde edilen verilerin analizinde nicel analiz teknikleri kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 21.0 programları uygulanmıştır. Elde edilen

verilerin çoğunlukla nominal ve ordinal değerler olmasından dolayı, betimsel istatistik yöntemlerden sıklık (frekans) ve yüzdeler değeri incelenmiştir.

Yapılandırılmış görüşme formu (YGF). Araştırmaya katılan toplam 81 öğretmenden ayrı olarak 10 erkek ve 7 bayan öğretmen olmak üzere 17 öğretmene uygulanan yapılandırılmış görüşme formundan elde edilen verilerin çözümlenmesinde betimsel analizi tekniği kullanılmıştır. Betimsel analizde elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Veriler gözlem ya da görüşme süreçlerinde kullanılan sorular ya da boyutlar dikkate alınarak sunulabilir. Betimsel analizde, bireylerin görüşlerini yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılar yapılır. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler, önce sistematik ve açık bir biçimde betimlenir. Ardından bu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır, neden- sonuç ilişkileri irdelenir ve birtakım sonuçlara ulaşılır (Yıldırım, Şimşek, 2011). Verilerin analizinde, katılımcıların görüşlerine herhangi bir müdahale yapılmamış, görüşler doğrudan aktarılmaya çalışılmıştır.

Bu bölümde hem nicel hem de nitel veri toplama araçları sonucunda elde edilen veriler tablolaştırılarak yorumlanmaya çalışılmıştır.

Bulgular

Nicel Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde Medya Araçlarını Kullanma Anketi'nden elde edilen verilerin analizinde betimsel istatistik yöntemleri kullanılmıştır. Elde edilen verilerin frekans ve yüzdeler değerlerine bakılmış ve sonuçlar tablolaştırılarak paylaşılmıştır.

Tablo 3

Pandemi Öncesi İnternet Kullanım Süresi

Seçenekler	f	%
Hiç	1	1,2
1 Saat	8	9,9
1-2 Saat	28	34,6
2-3 Saat	29	35,8
3-4 saat	9	11,1
4 saat ve Üzeri	6	7,4
Toplam	81	100

Tablo incelendiğinde öğretmenlerin pandemi öncesi internet kullanım sürelerinin çoğunlukla 1-2 saat (%34,6) ve 2-3 saat (%35,8) aralığında olduğu görülmektedir.

Tablo 4*Pandemi Süresince İnternet Kullanım Süresi*

Seçenekler	f	%
Hiç	-	-
1 Saat	1	1,2
1-2 Saat	7	8,6
2-3 Saat	19	23,5
3-4 saat	25	30,9
4 saat ve Üzeri	29	35,8
Toplam	81	8,6

Tablo incelendiğinde öğretmenlerin pandemi süresince internet kullanım sürelerinin yoğunlukla 4 saat ve üzeri (%35,8), 3-4 saat (%30,9), 2-3 saat (%23,5) aralıklarında olduğu görülmektedir. Pandemi öncesine kıyasla pandemi süresince 3-4 saat ve 4 saat internet kullanım aralıklarında ciddi bir artışın olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5*Pandemi Öncesi İnternet Kullanım Amacı*

Seçenekler	Eğitim		Haber		Alışveriş		Oyun		Diğer (Sosyal medya)	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Her zaman	36	44,4	25	30,9	10	12,3	5	6,2	9	11,1
Sıklıkla	18	22,2	39	48,1	15	18,5	4	4,9	10	12,4
Ara sıra	14	17,3	9	11,1	36	44,4	12	14,8	57	70,3
Nadiren	10	12,3	6	7,4	9	11,1	23	28,4	5	6,2
Hemen hemen hiç	3	3,7	2	2,5	11	13,6	37	45,7	-	-
Toplam	81	100	81	100	81	100	81	100	81	100

Tablo incelendiğinde öğretmenlerin pandemi öncesi interneti genellikle eğitim (%44,4), haber (30,9), alışveriş (12,3), sosyal medya (%11,1) amaçlı kullandıkları görülmektedir. %6,2'lik bir oranında oyun amaçlı kullandıkları tespit edilmiştir.

Tablo 6
Pandemi Süresince İnternet Kullanım Amacı

Seçenekler	Eğitim		Haber		Alışveriş		Oyun		Diğer (sosyal medya)	
	f	%	f	%	f	%	f	%	F	%
Her zaman	53	65,4	18	22,2	4	4,9	1	1,2	11	13,6
Sıklıkla	10	12,3	47	58,0	15	18,5	4	4,9	56	69,1
Ara sıra	11	13,6	11	13,6	40	49,4	10	12,3	5	6,2
Nadiren	3	3,7	3	3,7	10	12,3	30	37,0	6	7,4
Hemen hemen hiç	4	4,9	2	2,5	12	14,8	36	44,4	3	3,7
Toplam	81	100	81	100	81	100	81	100	81	100

Tablo incelendiğinde öğretmenlerin pandemi süresince interneti genellikle eğitim (%65,4), haber (22,2), sosyal medya (%13,6) ve alışveriş (4,9), amaçlı kullandıkları görülmektedir. %1,2'lik bir oranında oyun amaçlı kullandıkları tespit edilmiştir. Pandemi öncesine kıyasla öğretmenlerin eğitim amaçlı interneti kullanımlarında ciddi bir artışın olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 7
Pandemi Öncesi Sık Kullanılan Sosyal Paylaşım Uygulamaları

Seçenekler	Facebook		Twitter		Instagram		Youtube		WhatsApp	
	f	%	f	%	f	%	f	%	F	%
Her zaman	39	48,1	44	54,3	21	25,9	60	74,1	34	41,9
Sıklıkla	20	24,7	14	17,3	23	28,4	11	13,6	25	30,9
Arasına	10	12,3	13	16,0	10	12,3	7	8,6	13	16,0
Nadiren	10	12,3	6	7,4	-	-	3	3,7	5	6,2
Hemen hemen hiç	2	2,5	4	4,9	27	33,3	-	-	4	4,9
Toplam	81	100	81	100	81	100	81	100	81	100

Tablo incelendiğinde öğretmenlerin pandemi öncesi sosyal paylaşım uygulamalarından yoğun olarak Youtube (%74,1), Facebook (%48,1), Twitter (%54,3), WhatsApp (%41,9) ve Instagram (25,9) kullandıkları görülmektedir.

Tablo 8*Pandemi Süresince Sık Kullanılan Sosyal Paylaşım Uygulamaları*

Seçenekler	Facebook		Twitter		Instagram		Youtube		WhatsApp	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Her zaman	48	59,2	45	55,6	16	19,8	58	71,6	42	51,9
Sıklıkla	15	18,5	8	9,9	27	33,3	23	28,4	27	33,3
Ara sıra	13	16	18	22,2	6	7,4	-	-	7	8,6
Nadiren	3	3,7	9	11,1	3	3,7	-	-	3	3,7
Hemen hemen hiç	2	2,5	1	1,2	29	35,8	-	-	2	2,4
Toplam	81	100	81	100	81	100	81	100	81	100

Tablo incelendiğinde öğretmenlerin pandemi süresince sosyal paylaşım uygulamalarından yoğun olarak Youtube (%71,6), Facebook (%59,2), Twitter (%55,6), WhatsApp (%51,9) ve Instagram (19,8) kullandıkları görülmektedir. Pandemi öncesine kıyasla WhatsApp ve Facebook kullanımlarında ciddi bir artışın olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 9*Pandemi Öncesinde Sosyal Medya Araçlarını Kullanım Amacı*

Seçenekler	Eğitim		Haber		Alışveriş		Oyun		İletişim, video- fotoğraf paylaşımı	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Her zaman	34	42,0	27	33,3	9	11,1	2	2,5	59	72,9
Sıklıkla	14	17,3	35	43,2	13	16,0	8	9,9	4	4,9
Arasıra	14	17,3	7	8,6	29	35,8	6	7,4	5	6,2
Nadiren	8	9,9	4	4,9	6	7,4	18	22,2	6	7,4
Hemen hemen hiç	11	13,6	8	9,9	24	29,6	47	58	7	8,6
Toplam	81	100	81	100	81	100	81	100	81	100

Tablo incelendiğinde öğretmenlerin pandemi öncesi sosyal medya araçlarını çoğunlukla iletişim ve video paylaşımı (%72,9) amaçlı kullandıkları; bunu sırasıyla eğitim amaçlı (%42), haber amaçlı (33,3), alışveriş amaçlı (%11,1) ve oyun amaçlı (2,5) kullandıkları görülmektedir.

Tablo 10*Pandemi Süresince Sosyal Medya Araçlarını Kullanım Amacı*

Seçenekler	Eğitim		Haber		Alışveriş		Oyun		İletişim, video- fotoğraf paylaşımı	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Her zaman	50	61,7	19	23,5	4	4,9	1	1,2	59	72,9
Sıklıkla	13	16,0	41	50,6	19	23,5	2	2,5	4	4,9
Ara sıra	7	8,6	12	14,8	28	34,6	10	12,3	5	6,2
Nadiren	6	7,4	5	6,2	9	11,1	15	18,5	7	8,6
Hemen hemen hiç	5	6,2	4	4,9	21	25,9	53	65,5	6	7,4
Toplam	81	100	81	100	81	100	81	100	81	100

Tablo incelendiğinde öğretmenlerin pandemi süresince sosyal medya araçlarını çoğunlukla iletişim ve video paylaşımı (%72,9) amaçlı kullandıkları; bunu sırasıyla eğitim amaçlı (%61,7), haber amaçlı (23,5), alışveriş amaçlı (%4,9) ve oyun amaçlı (%1,2) kullandıkları görülmektedir. Pandemi öncesi ve pandemi süresince sosyal medya araçlarını eğitim amaçlı kullanım oranında ciddi bir artışın olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 11*Pandemi Öncesi Cep Telefonu Kullanım Süresi*

Seçenekler	f	%
Hiç	-	-
1 Saat	14	17,3
1-2 Saat	24	29,6
2-3 Saat	23	28,4
3-4 saat	15	18,5
4 saat ve Üzeri	5	6,2
Toplam	81	100

Tablo incelendiğinde öğretmenlerin pandemi öncesi cep telefonu kullanım sürelerinin genellikle 1-2 saat (%29,6), 2-3 saat (%28,4) ve 3-4 saat (%18,5) aralıklarında değiştiği görülmektedir.

Tablo 12
Pandemi Süresince Cep Telefonu Kullanım Süresi

Seçenekler	f	%
Hiç	-	-
1 Saat	1	1,2
1-2 Saat	7	8,6
2-3 Saat	15	18,5
3-4 saat	21	25,9
4 saat ve Üzeri	37	45,7
Toplam	81	100

Tablo incelendiğinde öğretmenlerin pandemi süresince cep telefonu kullanım sürelerinin genellikle 4 saat ve üzeri (%45,7), 3-4 saat (%25,9) ve 2-3 saat (%18,5) aralıklarında değiştiği görülmektedir. Pandemi öncesine kıyasla pandemi süresince cep telefonu kullanım oranlarında ciddi bir artışın olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 13
Pandemi Öncesinde Cep Telefonu Kullanım Amacı

Seçenekler	Eğitim		Haber		Oyun		Video İzlemek		Sosyal Paylaşım	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Her zaman	26	32,1	28	34,6	10	12,3	11	13,6	34	41,9
Sıklıkla	17	21,0	31	38,3	6	7,4	17	21,0	6	7,4
Ara sıra	14	17,3	7	8,6	14	17,3	24	29,6	14	17,3
Nadiren	13	16,0	10	12,3	5	6,2	20	24,7	19	23,5
Hemen hemen hiç	11	13,5	5	6,1	46	56,8	9	11,1	8	9,9
Toplam	81	100	81	100	81	100	81	100	81	100

Tablo incelendiğinde öğretmenlerin pandemi öncesinde cep telefonlarını genellikle sosyal paylaşım uygulamalarına girmek (%41,9), haber sitelerini takip etmek (%34,6), eğitim (%32,1) amaçlı kullandıkları görülmektedir.

Tablo 14*Pandemi Süresince Cep Telefonu Kullanım Amacı*

Seçenekler	Eğitim		Haber		Oyun		Video İzlemek		Sosyal Paylaşım	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Her zaman	51	63,0	13	16,0	5	6,2	6	7,4	38	46,8
Sıklıkla	8	9,9	47	58,0	8	9,9	12	14,8	5	6,2
Ara sıra	11	13,6	11	13,6	14	17,3	25	30,9	15	18,5
Nadiren	7	8,6	7	8,6	11	13,6	25	30,9	17	21
Hemen hemen hiç	4	4,9	3	3,7	43	53,1	13	16,1	6	7,4
Toplam	81	100	81	100	81	100	81	100	81	100

Tablo incelendiğinde öğretmenlerin pandemi süresince cep telefonlarını genellikle eğitim (%63), sosyal paylaşım uygulamalarına girmek (%46,8), haber sitelerini takip etmek (%16) amaçlı kullandıkları görülmektedir. Pandemi öncesine kıyasla öğretmenlerin cep telefonlarını eğitim amaçlı kullanım oranlarında ciddi bir artışın olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 15*Pandemi Öncesi TV İzleme Süreleri*

Seçenekler	f	%
Hiç	12	14,8
1 Saat	16	19,8
1-2 Saat	28	34,6
2-3 Saat	18	22,2
3-4 saat	7	8,6
4 saat ve Üzeri	-	-
Toplam	81	100

Tablo incelendiğinde öğretmenlerin pandemi öncesi TV izleme sürelerinin genellikle 1-2 saat (%34,6), 2-3 saat (%22,2) ve 1 saat (%19,8) aralıklarında olduğu görülmektedir. Ayrıca hiç TV izlemeyen öğretmenlerin oranının da (%14,8) az olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 16*Pandemi Süresince TV İzleme Süreleri*

Seçenekler	f	%
Hiç	9	11,1
1 Saat	3	3,7

1-2 Saat	17	21,0
2-3 Saat	26	32,1
3-4 saat	14	17,3
4 saat ve Üzeri	12	14,8
Toplam	81	100

Tablo incelendiğinde öğretmenlerin pandemi süresince TV izleme sürelerinin genellikle 2-3 saat (%32,1), 1-2 saat (%21), 3-4 saat (%17,3), 4 saat üzeri (%14,8) aralıklarında olduğu görülmektedir. Pandemi öncesine kıyasla hiç TV izlemeyenlerin oranında (%11,1) bir düşüşün olduğu 3-4 saat ve 4 saat üzeri izleme oranlarında ciddi bir artışın olduğu görülmektedir.

Tablo 17

Pandemi Öncesi En Sık İzlenen TV Programları

Seçenekler	Haber		Dizi/Sinema		Eğitici Prog./Belgesel		Eğlence/Şov/ Magazin		Yarışma		Spor	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Her zaman	47	58,0	33	40,7	6	7,4	3	3,7	67	82,7	65	80,2
Sıklıkla	26	32,1	26	32,1	8	9,9	3	3,7	8	9,9	6	7,4
Ara sıra	3	3,7	14	17,3	8	9,9	70	86,4	3	3,7	4	4,9
Nadiren	2	2,5	7	8,6	4	4,9	3	3,7	2	2,5	4	4,9
Hemen hemen hiç	3	3,7	1	1,2	55	67,9	2	2,5	1	1,2	2	2,5
Toplam	81	100	81	100	81	100	81	100	81	100	81	100

Tablo incelendiğinde pandemi öncesinde öğretmenlerin televizyonda yoğun olarak yarışma (%82,7), spor (%80,2), eğitim (%58), dizi/sinema (%40,7), eğitici/belgesel (%7,4) ve eğlence/şov/magazin (%3,7) gibi programları izledikleri görülmektedir.

Tablo 18

Pandemi Süresince En Sık İzlenen TV Programları

Seçenekler	Haber		Dizi/Sinema		Eğitici Prog./Belgesel		Eğlence/Şov/ Magazin		Yarışma		Spor	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Her zaman	47	58,0	42	51,8	32	39,6	8	9,9	64	79,0	66	81,5
Sıklıkla	5	6,2	31	38,3	34	42,1	7	8,6	4	4,9	4	4,9
Ara sıra	5	6,2	7	8,6	13	16,0	63	77,9	6	7,4	6	7,4

Nadiren	24	29,6	1	1,2	-	-	2	2,4	4	4,9	3	3,7
Hemen hemen hiç	-	-	-	-	2	2,5	1	1,2	3	3,7	2	2,5
Toplam	81	100	81	100	81	100	81	100	81	100	81	100

Tablo incelendiğinde pandemi süresince öğretmenlerin televizyonda yoğun olarak spor (%81,5), yarışma (%79), eğitim (%58), dizi/sinema (%51,8), eğitici/belgesel (%39,6) ve eğlence/şov/magazin (%9,9) gibi programları izledikleri görülmektedir. Pandemi öncesine kıyasla öğretmenlerin eğitici/belgesel programlar ile dizi/sinema tarzı programları izleme oranlarında ciddi bir artış tespit edilmektedir.

Tablo 19

Pandemi Öncesi Radyo Dinleme Süresi

Seçenekler	f	%
Hiç	63	77,8
1 Saat	12	14,8
1-2 Saat	3	3,7
2-3 Saat	3	3,7
3-4 saat	-	-
4 saat ve Üzeri	-	-
Toplam	81	100

Tablo incelendiğinde pandemi öncesi öğretmenlerin çoğunluğunun (%77,8) radyo dinlemedikleri; genel olarak 1 saat (%14,8), 1-2 saat (%3,7) ve 2-3 (%3,7) aralıklarında dinledikleri görülmektedir.

Tablo 20

Pandemi Süresince Radyo Dinleme Süresi

Seçenekler	f	%
Hiç	60	74,1
1 Saat	12	14,8
1-2 Saat	6	7,4
2-3 Saat	2	2,5
3-4 saat	1	1,2
4 saat ve Üzeri	-	-
Toplam	81	100

Tablo incelendiğinde pandemi süresince öğretmenlerin çoğunluğunun (%74,1) radyo dinlemedikleri; genel olarak 1 saat (%14,8), 1-2 saat (%7,4), 2-3 saat (%2,5) ve 3-4 saat (%1,2) aralıklarında dinledikleri görülmektedir. Pandemi öncesine kıyasla öğretmenlerin radyo dinleme sürelerinde çok az bir artışın olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 21

Pandemi Süresince Takip Edilen Radyo Programları

Seçenekler	Eğitim Prog.		Müzik Prog.		Sağlık Prog.		Haber Prog.		Kültür Prog.	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Her zaman	1	1,2	12	14,8	-	-	2	2,5	2	2,5
Sıklıkla	-	-	2	2,5	-	-	2	2,5	1	1,2
Ara sıra	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nadiren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hemen hemen hiç	80	98,8	67	82,7	81	100,0	77	95,1	78	96,3
Toplam	81	100	81	100	81	100	81	100	81	100

Tablo incelendiğinde öğretmenlerin pandemi öncesi genellikle müzik programları (%14,8) dinledikleri, bu programların dışında az da olsa haber programları (%2,5), kültür programları (%2,5) ve eğitim programları (%1,2) dinledikleri görülmektedir. Bu süreçte öğretmenlerin sağlık programları ile ilgili yayınları dinlemedikleri tespit edilmiştir.

Tablo 22

Pandemi Süresince Takip Edilen Radyo Programları

Seçenekler	Eğitim Prog.		Müzik Prog.		Sağlık Prog.		Haber Prog.		Kültür Prog.	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Her zaman	1	1,2	14	17,3	1	1,2	1	1,2	3	3,7
Sıklıkla	-	-	3	3,7	1	1,2	1	1,2	1	1,2
Ara sıra	-	-	-	-	-	-	1	1,2	-	-
Nadiren	-	-	-	-	-	-	-	--	-	-
Hemen hemen hiç	80	98,2	64	79,0	79	97,5	78	96,3	77	95,1
Toplam	81	100	81	100	81	100	81	100	81	100

Tablo incelendiğinde öğretmenlerin pandemi süresince de genellikle müzik programları (%17,3) dinledikleri, bu programların dışında az da olsa kültür programları (%3,7), sağlık programları (%1,2), haber programları (%1,2) ve eğitim programları (%1,2) dinledikleri

görülmektedir. Pandemi öncesine kıyasla öğretmenlerin dinledikleri radyo programlarında hem oran olarak hem de program türleri bakımından ciddi bir farkın olmadığı tespit edilmiştir.

Nitel Bulgular

Öğretmenlerin pandemi öncesi ve pandemi süresince kullandıkları farklı medya araçları (televizyon, radyo, internet, cep telefonu vb.) konusundaki görüşlerini ortaya koymak amacıyla araştırmaya gönüllü olarak katılan toplam 81 öğretmen dışında 17 öğretmenle- yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak- yapılan görüşme sonucunda elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle irdelenmeye çalışılmıştır.

Görüşmelerden elde edilen veriler 5 tema (televizyon, radyo, internet, cep telefonu ve sosyal paylaşım) altında kodlanmıştır. Elde edilen bulguları destekleyen öğretmen görüşlerinden doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Görüşlerin kime ait olduğunu belirtmek amacıyla erkek öğretmenler için "EÖ-1, EÖ-2 .... EÖ-10", kadın öğretmenler için "KÖ-1, KÖ-2.....KÖ-7" sembolleri kullanılmıştır.

Öğretmenlerle yapılan görüşmeler incelendiğinde:

Televizyon teması. Araştırmaya katılan öğretmenlere "Pandemi öncesi ve pandemi süresince televizyon izleme alışkanlığınızda bir değişiklik oldu mu? Kısaca açıklar mısınız?" sorusu sorulup, ifade edilen görüşler "televizyon teması" başlığı altında kodlanmıştır. Soruya ilişkin doğrudan alıntılar incelendiğinde:

KÖ-2: Pandemi öncesi TV izleme aktivitesi için ayırdığımız süre daha kısıtlı iken pandemi sürecinde bu süre arttı. Pandemi öncesi izlediğimiz programlar daha çok haber ve belgesel tarzı iken ve daha seçici davranırken pandemi sürecinde program türünde yelpaze genişledi.

EÖ-1: Pandemi öncesi tek başıma yaşıyordum. Günde 1-2 saat belgesel ya da haber kanallarını izliyordum. Pandemi sürecinde ailemle yaşamaya başladım. TV neredeyse tüm gün açık ancak izlenen programlara ben karar vermiyorum. Dolayısıyla hiç TV izlemediğimi söyleyebilirim. Kişisel bilgisayarımdan film ve dizi izliyorum.

Genel olarak öğretmenlerin pandemi öncesi ve pandemi süresince televizyon izleme alışkanlıkları ile ilgili görüşleri değerlendirildiğinde TV izleme sürelerinde, izledikleri program çeşitliliğinde bir artışın olduğu anlaşılmaktadır.

Radyo teması. Araştırmaya katılan öğretmenlere Pandemi öncesi ve pandemi süresince radyo dinleme alışkanlığınızda bir değişiklik oldu mu? Kısaca açıklar mısınız? sorusu sorulup, ifade edilen görüşler "radyo teması" başlığı altında kodlanmıştır. Soruya ilişkin doğrudan alıntılar incelendiğinde:

KÖ-3: Araç kullanırken ve nadiren radyo dinlerim. Tarama yaparken o anda radyolarda uygun bulduğum programı dinlerim.

KÖ-7: Radyoyu sadece arabada dinliyorum. Herhangi bir değişiklik olmadı.

KÖ-5: Genellikle sadece araba kullanırken radyo dinlerim. Pandemi öncesinde daha çok araba kullandığım için daha çok radyo dinlerdim. Pandemi ile birlikte dışarıya daha az çıktığım için haliyle daha az radyo dinliyorum. Genellikle müzik dinliyorum.

Genel olarak öğretmenlerin pandemi öncesi ve pandemi süresince radyo dinleme alışkanlıklarında ciddi bir değişimin olmadığı görülmektedir.

İnternet teması. Araştırmaya katılan öğretmenlere Pandemi öncesi ve pandemi süresince internet kullanım alışkanlığınızda bir değişiklik oldu mu? Kısaca açıklar mısınız? sorusu sorulup, ifade edilen görüşler “İnternet teması” başlığı altında kodlanmıştır. Soruya ilişkin doğrudan alıntılar incelendiğinde:

KÖ-2: İnterneti daha fazla kullanmaya başladım. Evde geçirilen zaman artınca güncel konulara yönelik içerikleri takip etmeye başladım. Örneğin, Kripto paralar ile ilgili aramalarım yoğunlaştı.

EÖ-5: Pandemi sürecinde internet kullanım süresi büyük oranda arttı. İnternette ilgi ve ihtiyaçlar doğrultusunda alışveriş sitelerinden online alışveriş arttı. Film izlemeye ayrılan süre arttı. Sosyal medya kullanımı arttı.

EÖ-6: Evet hem de büyük değişiklik oldu, normalde interneti çoğunlukla film izlemek için kullanırdım o da fazla değil yani çok fazla vakit geçirmezdim ancak pandemiden sonra neredeyse bütün sosyal hayatın yerini internetten filmler, videolar, oyunlar, kripto piyasası vs aldı, ayrıca eğitim içinde internet kullanımım çok fazla arttı (zoom, EBA)

EÖ-4: İnternet süresi ve giriş sıklığı arttı, eğitim ve sağlık konuları ön plana çıktı.

Genel olarak öğretmenlerin pandemi süresince uzaktan eğitim ve karantina uygulamasından dolayı, pandemi öncesine kıyasla internet kullanım alışkanlıklarında ciddi bir artış olduğu anlaşılmaktadır.

Cep telefonu teması. Araştırmaya katılan öğretmenlere Pandemi öncesi ve pandemi süresince cep telefonu kullanım alışkanlığınızda bir değişiklik oldu mu? Kısaca açıklar mısınız? sorusu sorulup, ifade edilen görüşler “Cep telefonu teması” başlığı altında kodlanmıştır. Soruya ilişkin doğrudan alıntılar incelendiğinde:

KÖ-4: Yaşadığımız zamanın gereği olduğu için kullanıyorum telefonu. Malasef bir ihtiyaç haline geldi. Eskiye çok özlüyorum. İşimiz gereği teknolojiden Çok uzak kalmıyorum. Ama olabildiğince az kullanıyorum telefonumu.

EÖ-1: Pandemi öncesi ve pandemi süresince cep telefonu kullanma alışkanlığım da değişiklik oldu. Sosyal medyada daha fazla vakit geçirdim.

EÖ-4: Öğrencilerle iletişimimiz telefon aracılığı ile olduğu için kullanımı da çok arttı. Ayrıca akraba eş dost ziyaretleri de olmadığı için bu da telefonla telafi edilmeye çalışıldı. Telefon kullanımı olması gerekenin 4-5 katına çıktı.

EÖ-5: Pandemi öncesi telefonda sosyal medyaya daha az bakınırdım, pandemi ile beraber bu süre de arttı.

Genel olarak öğretmenlerin pandemi süresince uzaktan eğitim ve karantina uygulamasından dolayı, pandemi öncesine kıyasla cep telefonu kullanım alışkanlıklarında ciddi bir artışın olduğu anlaşılmaktadır.

Sosyal paylaşım teması. Araştırmaya katılan öğretmenlere Pandemi öncesi ve pandemi süresince sosyal paylaşım sitelerini (Facebook, WhatsApp, Twitter, Instagram vd.) kullanım alışkanlığınızda bir değişiklik oldu mu? Kısaca açıklar mısınız? sorusu sorulup, ifade edilen

görüşler “sosyal paylaşım teması” başlığı altında kodlanmıştır. Soruya ilişkin doğrudan alıntılar incelendiğinde:

EÖ-7: WhatsApp’da sohbet grupları ve sohbet sıklığı arttı.

KÖ-1: Pandemi sürecinde sosyal medya kullanımı yüzde 30 oranında arttı.

EÖ-4: Gayet çok arttı özellikle whatsApp öğrenci ve öğretmen grupları çok kullanıldı. Ayrıca zoom programı da soru çözümleri için kullanıldı.

EÖ-5: Evet, sosyal paylaşım sitelerinde daha fazla vakit geçirmeye başladım.

KÖ-4: Evet, sosyal medyada geçirdiğim süre ciddi manada arttı. Bahsedilen sosyal mecralarda yüzyüze görüşemediğim dostlar, akrabalar ve meslektaşlarımla iletişim maksadıyla ciddi manada vakit geçirdim/geçirmekteyim.

Genel olarak öğretmenlerin pandemi süresince uzaktan eğitim ve karantina uygulamasından dolayı, pandemi öncesine kıyasla sosyal paylaşım sitelerine girme alışkanlıklarında ciddi bir artış olduğu anlaşılmaktadır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmaya katılan öğretmenlerinin pandemi öncesi ve pandemi süresince medya kullanım alışkanlıklarının değerlendirildiği ve medya araçlarıyla ilgili görüşlerinin incelendiği bu bölümde hem nicel hem de nitel veri toplama yöntemleri kullanılarak ulaşılan bulgular, alanyazındaki farklı araştırmalar dikkate alınarak tartışılmış ve çalışmanın sonuçları dikkate alınarak önerilerde bulunulmuştur.

Araştırmada ulaşılan ilk bulgu incelendiğinde pandemi öncesine kıyasla öğretmenlerin pandemi sürecinde internet kullanımlarında ciddi bir artışın olduğu tespit edilmiştir. Bu durum ayrıca öğretmenler ile yapılan görüşmelerle de teyit edilmiştir. İnternet ve internet kullanımı, günümüzde günlük zaman dilimi içinde en çok zaman ayrılan uğraşların başında gelmektedir. “We are social and hootsuit” tarafından her sene yapılan “Dijital-2021 Küresel Genel Bakış Raporu (Global Overview Report), 2020’nin sonuçlarına kıyasla, Türkiye’de internet kullanıcı sayısının 3,7 milyon ile %6 arttığını, günlük internet kullanım süresinin 2 saat 57 dakikalık artışla 7 saat 59 dakikaya çıktığını ortaya koymuştur (gamzenurluoglu.medium.com). Sonuçların bu denli yüksek olmasında pandemi sürecinin büyük etkisinin olduğu söylenebilir. Toplumun her kesimi gibi öğretmenlerin de pandemi öncesine kıyasla, pandemi süresince internet kullanım sürelerinde ciddi bir artış yaşanmıştır. Bu süreçte pandemiden dolayı, yüz yüze eğitime ara verilerek uzaktan (online) eğitim sürecine geçiş bu artışın en önemli nedenidir denilebilir. Ayrıca pandemi öncesinde de öğretmenlerin en yoğun kullandıkları medya araçlarının internet ve televizyon olduğunu ortaya koyan çalışmalar da vardır (Aslan ve Basel; 2017; Karataş, 2008; Küçük, 2019; Seçil ve Kurt, 2012; Vergili, 2020).

Günümüzde akıllı cep telefonlarının gittikçe yaygınlaşması, cep telefonu ile internete erişimin daha kolay ve hızlı bir şekilde gerçekleşmeye başlaması, internet sağlayıcı şirketlerin çeşitli kampanyalarla abone sayılarını artırmaları gibi faktörlerin ülkemizde internet kullanımını gittikçe artırdığı söylenebilir. İnternete erişimin gittikçe kolaylaşmasının yanında, yaşanmakta olan Covid-19 pandemi sürecine bağlı olarak okulların kapanması ve uzaktan eğitim modeline geçilmesi, bu süreçte canlı ders uygulamalarının internet ortamında yapılıyor olması da gerek

öğretmen ve gerekse de öğrencilerin günlük internet kullanımlarını ciddi oranda arttırmıştır. Ayrıca sürecin getirdiği bir veya birkaç günlük eve kapanma mecburiyetinin kişilerin sosyal hayatlarındaki bazı alışkanlıkları değiştirdiği, dışarı çıkamayan bireylerin daha çok İnternet ortamında zaman geçirmeye başlamasına neden olduğu söylenebilir.

İkinci bulguda öğretmenlerin hem pandemi öncesi hem de süresince interneti genellikle eğitim, haber ve sosyal paylaşım sitelerine girmek amaçlı kullandıkları tespit edilmiştir. Bu sonuç ayrıca öğretmenler ile yapılan görüşmelerle de teyit edilmiştir. Dijital-2021 Küresel Genel Bakış Raporu WEB’de en çok aranan içeriğin “hava durumu, Youtube’dan video izleme, son dakika (haber) ve EBA olduğunu ortaya koymuştur (Kemp, 2021). Bu araştırma sonucu araştırmanın bu bulgusunu desteklemektedir. Uzaktan eğitim uygulaması ile birlikte öğretmenlerin özellikle EBA gibi, zoom veya Google Meet gibi canlı ders yazılımları kullanma durumlarında ciddi bir artış yaşanmıştır. Araştırmada ayrıca öğretmenlerin sosyal medya araçlarını kullanım sürelerinde de ciddi bir artışın olduğu tespit edilmiştir. Özellikle okul dışındaki zaman diliminde öğretmen ve öğrenci arasındaki etkileşimi kolaylaştırmasından dolayı sosyal paylaşım uygulamaları öğretmenler tarafında etkili kullanılan internet içeriklerindedir (Gülbahar, Kalelioğlu ve Madran, 2010).

Covid-19 pandemi süreci öncesinde örgün öğretim kapsamındaki okullarda canlı ders ya da uzaktan eğitim adı altında İnternet ortamında herhangi bir ders işlenmesi söz konusu değildi. Covid-19 pandemisi sebebiyle okulların kapatılması MEB’i alternatif üretmeye sevk etmiş ve kurulan EBA TV kanalları yanında, okullara gönderilen resmi yazılarda EBA sistemi üzerinden canlı derslerin başlatılması ve okul idareleri tarafından bu derslerin planlanarak yürütülmesi istenmiştir. Bu durum gerek öğretmenlerin gerekse de öğrencilerin haftanın birçok günü saatler boyunca canlı ders işlemek amacıyla İnternet ortamında kalmalarına neden olmuştur. Eğitimin sürekliliği açısından belki de zorunlu olarak gerçekleşen bu durumun internet kullanım amaç ve alışkanlıklarını değiştirdiği ifade edilebilir.

Üçüncü bulguda ulaşılan veriler incelendiğinde öğretmenlerin pandemi öncesi ve pandemi süresince Youtube, Facebook, Twitter, WhatsApp ve Instagram gibi sosyal paylaşım uygulamalarını yoğun olarak kullandıkları tespit edilmiştir. Özellikle pandemi süresince WhatsApp ve Facebook kullanımlarında ciddi bir artışın olduğu öğretmen görüşlerine yansımıştır. Türkiye’nin medya kullanım alışkanlığıyla ilgili en güncel verilerin yer aldığı Dijital-2021 Küresel Genel Bakış Raporu incelendiğinde 2021 yılında, pandemi süresince en fazla kullanılan sosyal medya platformlarının sırasıyla Youtube, Instagram, WhatsApp, Facebook, Twitter olduğu; yine aynı rapor ayda Youtube’a ortalama olarak 18.8, Youtubego’ya 11.6 saat, Instagram’a 19.7 saat, WhatsApp’a 15 saat, Facebook’a 13.1 saat ve Twitter’a 7.8 saat ayrıldığını ortaya koymaktadır (Kemp, 2021). Öğretmenlerin yukarıda ifade edilen sosyal paylaşım platformlarından Facebook ve WhatsApp gibi uygulamaları diğer uygulamalara kıyasla daha çok kullandıklarını ortaya koyan çalışmalar da vardır (Akgün, 2015; Hassan, 2014; Köşkeröğlu-Büyükimdat, Albayrak, Uğur Erdoğan, Yıldırım, Eryol ve Ataman 2011). Bu uygulamaların sık kullanılmasında kullanıcılarının hem yaygın olması hem de kullanımlarının kolay olmasının çok etkisi vardır.

Özellikle WhatsApp uygulamasının hem yaygın ve kullanışlı olması hem de veri alışverişinde çeşitli belge, ses kaydı ve videoların paylaşımı noktasında pratik bir uygulama olması Covid-19 pandemi süresince WhatsApp okul ve sınıf gruplarının oluşturulma oranını

arttırdığı söylenebilir. Öğretmenlerin zaman zaman WhatsApp üzerinden atılan soruları çözdüğü, canlı ders saatlerini bu uygulama aracılığıyla önceden öğrencilerle paylaştığı, çeşitli testler ve ders amaçlı ses kayıtları paylaştıkları bilinmektedir. Bütün bunların WhatsApp, Telegram ve benzeri sosyal medya araçlarının kullanım oranlarını arttırdığı aynı zamanda bu araçları öğretmen, öğrenci ve hatta velilerin hayatlarında önemli bir yere taşıdığı düşünülebilir.

Dördüncü bulguda ulaşılan veriler incelendiğinde öğretmenlerin pandemi öncesi ve pandemi süresince sosyal paylaşım uygulamalarını video paylaşımı, eğitim, haber, alışveriş ve oyun amaçlı kullandıkları tespit edilmiştir. Özellikle pandemi süresince sosyal paylaşım uygulamaları ile eğitim amaçlı içeriklere ulaşmada ciddi bir artışın yaşandığı sonucuna da ulaşılmıştır. Ulaşılan bu sonuçlar ayrıca öğretmenlerle yapılan görüşmelerle de teyit edilmiştir. Sosyal paylaşım uygulamalarının öğretmenler tarafından çok farklı amaçlarla (kişisel, eğitim, sosyal paylaşım, haberleşme, iletişim vb.) kullanıldığını ortaya koyan çalışmalar söz konusudur. Birçok çalışma sosyal paylaşım uygulamalarının öğretmenler tarafından öğretimsel iletişim amaçlı kullandığını ortaya koymaktadır (Çimen ve Yılmaz, 2017; Gülbahar, Kalelioğlu ve Madran, 2010; Krutka, Nowell ve Whitlock 2017; Poore, 2013; Toğay, Akdur, Yetişken ve Bilici, 2013). Karabağ Köse ve İhtiyaroğlu (2017) yaptıkları çalışmada öğretmenlerin sosyal paylaşım uygulamalarını kişisel ve paylaşım amaçlı olarak kullandıklarını ortaya koyarken; Akgün de (2015) yaptığı çalışmada öğretmenlerin sosyal paylaşım uygulamalarını iletişim, ders materyallerine erişme, haberleşme, ödev ve proje takibi yapma gibi amaçlarla kullandıklarını ortaya koymuştur.

Yüz yüze eğitim esnasında öğretmenler verdikleri proje ve diğer ödevleri okul ortamında takip edebilmekteydiler. Uzaktan eğitim sürecinde verilen ödevlerin, projelerin ve diğer çalışmaların daha çok sosyal paylaşım uygulamalarından takip edilmesinin, bu süreçte sosyal medyanın önemini arttırmış olduğu ve kullanım oranlarını yükselttiği ifade edilebilir. Sosyal paylaşım uygulamalarındaki bu kullanım artışının, yalnızca uzaktan eğitim sürecinde ders takibi amaçlı olduğunu ifade etmek zordur. Zira ders amaçlı olarak uygulamaya giren öğrencilerin aynı zamanda arkadaşlarıyla sohbet etme ve derslerle ilgili olmayan paylaşımlarla da zaman geçirdikleri düşünülmektedir. Bu durumun zamanla internet kullanım alışkanlıkları ve sürelerini artırabileceği ve internet bağımlılığı gibi istenmeyen bazı sonuçlar doğurabileceği düşünülmektedir.

Beşinci bulgu incelendiğinde pandemi öncesine kıyasla pandemi süresince cep telefonu kullanım oranlarında ciddi bir artışın olduğu tespit edilmiştir. Ulaşılan bu sonuçlar ayrıca öğretmenlerle yapılan görüşmelerle de teyit edilmiştir. Dijital-2021 Küresel Genel Bakış Raporu Türkiye nüfusunun (84.6 milyon) %90.8'nin cep telefonu kullandığını ortaya koymaktadır. Anadolu Üniversitesi Sosyal Medya ve Dijital Güvenlik Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi (SODİGEM) 2020 yılında 73 şehirde 1293 kişi ile yaptığı araştırma sonucu telefon kullanımının kadınlarda %42.7, erkeklerde ise %52.8 arttığını ortaya koymuştur (TÜİK, 2020). 1076 farklı branşta çalışan öğretmenin katılımıyla gerçekleşen bir araştırma öğretmenlerin yarıdan fazlasının (%56.0) telefonlarını bir saatten daha uzun bir süre kullandıklarını ortaya koymuştur (Şahin, 2020). Pandemi süresince özellikle online eğitim uygulamasına geçişten sonra öğretmenlerin cep telefon kullanımında ciddi bir artış yaşanmıştır.

Akıllı telefon olarak adlandırılan birçok cep telefonu, uzaktan eğitim derslerini gerçekleştirilmede kullanılabilir. Bu telefonların taşınmasının kolay olması ayrıca birçok yerde kullanım imkânı ve kolaylığı sunması pandemi sürecinde canlı derslerin cep telefonu ile

işlenmesine olanak sağlamıştır. Benzer durumun öğrenciler için de geçerli olduğu, bu sebeplerden dolayı pandemi sürecinde cep telefonu kullanım oranlarının arttığı düşünülebilir.

Altıncı bulgu incelendiğinde öğretmenlerin cep telefonlarını iletişim haricinde sosyal paylaşım sitelerine girmek, haber sitelerini takip etmek, eğitimle ilgili çalışmalarını takip etmek amacıyla kullandıkları tespit edilmiştir. Özellikle pandemi süresince cep telefonlarını eğitim amaçlı kullanma oranında ciddi bir artışın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç öğretmenlerle yapılan görüşmelerle de teyit edilmiştir. Dijital-2021 Küresel Genel Bakış Raporu pandemi süresince cep telefonu ile yapılan uygulamaların neler olduğuyla ilgili verileri paylaşmıştır. Bu veriler incelendiğinde; %96.3 ile sosyal paylaşım uygulamalarının takibi, %96.1 ile chatleşme, %87.1 ile video izleme, %68.6 ile müzik dinleme, %68.5 online alışveriş yapma, %68.4 ile harita uygulamalarını indirme olduğu tespit edilmiştir. Aynı rapor en çok indirilen mobil uygulamalarının sosyal paylaşım uygulamaları (WhatsApp, Instagram, Facebook ve Facebook Meseenger, Twitter gibi), e-devlet uygulaması, sahibinden.com, HES uygulaması, zoom uygulaması olduğunu ortaya koymuştur. Bu sonuçlar aynı zamanda araştırmanın bulgusunu da desteklemektedir. Ayrıca SODİGEM 2020 araştırma sonucu cep telefonla görüntülü görüşme uygulamasının pandemi süresince %78 oranında arttığını ortaya koymuştur. Genel olarak yapılmış araştırma sonuçları pandemi süresince cep telefonu kullanım süresinin, cep mobil uygulamalarının indirilme oranının arttığını ortaya koymuştur.

Başta EBA canlı ders olmak üzere zoom, Google Meet ve benzeri çevrim içi sesli, görüntülü ve belge paylaşım uygulamaların uzaktan eğitim sürecinde adeta kurtarıcı olduğu, erişim imkanına sahip olan öğretmen ve öğrenciler için ders konularının işlenmesinde oldukça işlevsel bir rol üstlendikleri söylenebilir. Çoğu belli bir kullanım süresi ile sınırlı olmak şartıyla ücretsiz olarak hizmet veren bu uygulamalardan faydalanmak isteyen öğretmen ve öğrencilerin daha önce belki de isimlerini bile duymadıkları bu uygulamaları indirip kullandıkları söylenebilir. Bu durumun, internet ve cep telefonu kullanım süreleri ve alışkanlıkları üzerinde değişimlere neden olduğu ifade edilebilir. Öğretmenlerin bu uygulamaları sadece ders işlemek için değil aynı zamanda çeşitli kurul toplantılarına iştirak amacıyla da kullandıkları söylenebilir.

Yedinci bulgu incelendiğinde öğretmenlerin, Pandemi öncesine kıyasla hiç TV izlemeyenlerin oranında bir düşüşün olduğu, 3-4 saat ve 4 saat üzeri izleme oranlarında ciddi bir artışın olduğu görülmektedir. Ulaşılan bu sonuç öğretmenlerle yapılan görüşmelerle de teyit edilmiştir. Radyo Televizyon Yayıncıları Meslek Birliği (RATEM) yaptığı araştırmada (2020) "Covid-19" salgını nedeniyle mart ayının başından itibaren televizyon izlenme oranının yüzde 23 arttığını ortaya koymuştur (TRT HABER, 2020). TV izleme süresinin artmasında özellikle pandemiden dolayı sokağa çıkma yasaklarının büyük bir etkisinin olduğu söylenebilir. Pandemi öncesinde ise Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'nun (RTÜK) yaptığı 2018 Televizyon İzleme Eğilimleri Araştırması sonucu incelendiğinde; günlük ortalama televizyon izleme süresinin 3 saat 34 dakika, hafta içi günlük ortalama televizyon izleme süresinin 3 saat 30 dakika, hafta sonu günlük ortalama televizyon izleme süresinin ise 3 saat 45 dakika olduğunu tespit etmiştir (RTÜK, 2018b).

Pandemi öncesinde birçok kişi gibi öğretmenlerin de okul ve ev dışında kafe, lokanta, alışveriş merkezleri, piknik yerleri, çeşitli dernek ve lokaller gibi sosyal ortamlarda zaman geçirdiği bilinmektedir. Covid-19 pandemi sürecinde gerek sokağa çıkma yasağı nedeniyle bu tür sosyal ortamların kapalı olması, gerekse de salgına yakalanma endişesi nedeniyle evde geçirilen

sürenin belirgin bir şekilde arttığı, buna bağlı olarak da televizyon izleme süresinin arttığı ifade edilebilir.

Sekizinci bulgu incelendiğinde öğretmenlerin televizyonda yoğun olarak yarışma, spor, eğitim, dizi/sinema, eğitici/belgesel ve eğlence/şov/magazin gibi programları izledikleri tespit edilmiştir. Pandemi öncesine kıyasla öğretmenlerin haber, eğitici/belgesel programlar ile dizi/sinema tarzı programları izleme oranlarında ciddi bir artışın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ulaşılan bu sonuç öğretmenlerle yapılan görüşmelerle de teyit edilmiştir. Uluslararası çapta yapılmış bir araştırma pandemiden dolayı medya tüketiminde ciddi bir artışın olduğunu ortaya koymuştur. Bu araştırmanın sonuçlarına göre bireylerin %67'si daha fazla haber yayını izlemiş, %45'i mesajlaşma servislerine daha uzun süre harcamış, %44'ü sosyal medyada daha uzun süre harcamış ve %36'sı da bilgisayar/video oyunları ile daha fazla zaman geçirmiştir (Göker ve Turan, 2020). RATEM yaptığı araştırmada (2020) "Covid-19" sonucunda pandemi süresince en çok haber kanallarının izlendiğini tespit etmiştir. Pandemi öncesinde RTÜK'ün 2018 yılında yapmış olduğu "Televizyon İzleme Eğilimleri Araştırması" sonucu en çok izlenen program türünün aylık ortalama 24 gün ile "Haberler" olduğunu; ikinci sırada aylık ortalama 15 gün ile "Yerli Diziler" program türü olduğunu; tercih edilen program türleri sıralamasında üçüncü olarak "Spor Programlarının" yer aldığını tespit etmiştir. Kadınların haber ve dizi, erkeklerin ise spor ve açık oturum programlarını daha fazla izlediği saptanmıştır (RTÜK, 2018b). Pandemi öncesi ve pandemi süresince genel olarak haber ve dizi/film gibi programlarının izlendiklerini ama pandemi süresince izleme oranlarının ciddi arttığı tespit edilmiştir.

Pandemi gibi tüm dünya çapında hızla yayılan, çok sayıda insanın ölümüne neden olan ve ülkelerin ciddi tedbirler almasını gerektiren durumlar eşine çok ender rastlanan durumlardır. Şu an dünya üzerinde yaşayan insanların ilk kez bir pandemiye şahit olmaları pek tabii ki pandemi sürecindeki gelişmelere duyulan merakı ve ilgiyi arttırmıştır. Yaşanan yeni ve önemli olayları anlama ve duruma göre tepkiler geliştirme isteğinin insan doğasında var olduğu söylenebilir. Bütün bu nedenlerin kişilerde televizyon izleme, özellikle de haber programlarını takip ederek dünyada ve Türkiye'de neler olup bittiğini anlama yönünde bir eğilim ortaya çıkarması oldukça doğal bir durumdur.

Dokuzuncu bulgu incelendiğinde öğretmenlerin pandemi öncesi pek radyo dinlemedikleri, az da olsa dinleme oranlarının pandemi süresince arttığı ve dinledikleri radyo programlarının genellikle müzik içerikli programlar olduğu tespit edilmiştir. Ulaşılan bu sonuç öğretmenlerle yapılan görüşmelerle de teyit edilmiştir. Kantar'ın (2020) 4867 kişi ile gerçekleştirdiği "Salgın Sonrası Radyo Dinleme Alışkanlıkları" araştırmasına göre pandemi süresince, radyo dinleme süresinde %2.1 oranında bir azalma, haber radyolarına erişim oranında %27 oranında bir artışın yaşandığını tespit etmiştir (Marketing Türkiye, 2020).

RTÜK'ün (2019c) 26 ilden toplam 4512 kişi ile yapmış olduğu Radyo Dinleme Eğilimleri Araştırması sonucuna göre radyo dinleyenlerin oranının %66.9, dinlemeyenlerin oranının ise %33.1 olduğu; her gün radyo dinleyenlerin oranının %36.5; haftada 3-4 gün dinleyenlerin oranının %25; haftada 1-2 gün dinleyenlerin oranının %22.7 ve ayda birkaç gün dinleyenlerin oranının %15.8 olduğu; radyoda en çok dinlenen programın %64 oranıyla müzik programları olduğu bunu sırasıyla %30 oranıyla nostalji, %29,1 oranıyla haber, %12,1 oranıyla sohbet/muhabbet ve %8,9 oranıyla eğlence programları izlemiştir. Ulaşılan bu sonuçlar araştırma bulgusunu kısmen destekler niteliktedir.

Bu araştırma sonuçlarına göre radyo programları içinde müzik programlarının dinlenme oranının %64 oranına sahip olması dikkat çekicidir. Günümüzde akıllı cep telefonları ve internet kullanım oranlarının hızlı artışı, bu ortamlarda istenilen müzik parçalarına kolaylıkla erişilebilmesi, ayrıca haber ve eğlence programlarının da internette çokça bulunması, kişileri daha çok internet kullanımına sevk etmektedir. Bu durum radyo dinleme alışkanlıklarında düşüş eğiliminin devam edeceğini akıllara getirmektedir. Radyo programlarının belli bir akış düzeninin olması, kişilerin sevdikleri program esnasında her zaman müsait olamama halleri gibi bazı durumların insanlarda radyoya karşı olan ilgiyi azalttığı ifade edilebilir. Günümüz insanının istediği zamanda istediği programları izleme ve dinleme isteğine sahip olması, internet ortamındaki uygulamaların ise bu isteği yerine getirmedeki kabiliyeti düşünüldüğünde, medya kullanım alışkanlıklarındaki değişimin gittikçe hızlanacağı söylenebilir.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Yazar(lar), bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve/veya yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Destek/Finansman Bilgileri

Yazarlar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve/veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır.

Etik Kurul Kararı

Bu araştırma için Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Etik Kurulu kurumdan (01.04.2021- E-85157263-604.01.02-37838) etik izin alınmıştır.

Kaynakça/References

- Akgün, F. (2015). Öğretmenlerin Ve Öğretim Elemanlarının Sosyal Ağların Eğitimsel Açından Kullanımına İlişkin Görüşleri. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18 (1), 75-100.
- Aksu, Y. (2019). Medya Okuryazarlığı Dersine İlişkin Öğrenci Tutumları İle Öğretmen Ve Öğretmen Adayı Görüşlerinin Değerlendirilmesi [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giresun.
- Aslan, N., Basel, A. T. (2017). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Medya Okur-Yazarlık Düzeyleri (İzmir Örnekleme). *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(4), 1353-1372.
- Backlinko.Com (2021, Kasım). Social Network Usage & Growth Statistics: How Many People Use Social Media İn 2021? <https://Backlinko.Com/Social-Media-Users>.
- Baykul, Y. (2000). Eğitimde Ve Psikolojide Ölçme: Klasik Test Teorisi Ve Uygulaması. Ankara: Ösym Yayınları.
- Büyükoztürk, Ş., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. Ve Kılıç, E. (2013). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi.
- Çimen, A. Ve Yılmaz, M. B. (2017). Nasıl Bir Harmanlama? Karma Öğrenmede Sosyal Ağların Lise Düzeyinde Erişi Ve Ağ Kullanım Davranışlarına Etkisi. *Eğitim Ve Bilim*, 42 (191),91-107.
- Çinelioğlu, G. (2013). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Medya Okuryazarlığı Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir
- Datareportal.Com (2021, Kasım). Digital Around The World. <https://Datareportal.Com/Global-Digital-Overview>.
- Dolanbay, H. (2018). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarına Yönelik Medya Okuryazarlığı Eğitimi Modeli [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Egazete.Anadolu.Edu.Tr (2020, Kasım). Pandemi Döneminde Bireylerin Dijital Yaşamları Mercek Altına Alındı. <http://Egazete.Anadolu.Edu.Tr/Kampus/39674/Pandemi-Doneminde-Bireylerin-Dijital-Yasamlari-Mercek-Altina-Alindi>.
- Göker, M. E. ve Turan, Ş. (2020). "Covid-19" Pandemisi Sürecinde Problemlili Teknoloji Kullanımı. *Estüdam Halk Sağlığı Dergisi ("Covid-19" Özel Sayısı)*, 5,108-14.
- Görmez, E. (2014). Ortaokul Öğrencilerinin Medya Okuryazarlığı Düzeyleri [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Gülbahar, Y., Kalelioğlu, F., Madran, O. (2010). Sosyal Ağların Eğitim Amaçlı Kullanımı [Sözlü Bildiri]. Xv. Türkiye'de İnternet Konferansı, İstanbul
- Hassan, İ. S. (2014). Facebook As A Tool For Teaching And Learning [Oral Presentetion]. Jurnal Pendidikan Malaysia Conference, Indonesia
- İnan, T. (2010). Öğretmen Adaylarının Medya Okuryazarlık Düzeyleri Ve Medya Okuryazarlığına İlişkin Görüşleri [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya
- Karabağ Köse, E., İhtiyaroğlu, N. (2017). Öğretmenlerin Sosyal Medya Paylaşımları Ve Eğitim Amaçlı Sosyal Medya Kullanımı [Sözlü Bildiri]. 12. Uluslararası Eğitim Yönetimi Kongresi, Ankara-Kızılcahamam
- Karataş, A. (2008). Öğretmen Adaylarının Medya Okuryazarlık Düzeyleri [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon

- Kemp, S. (2021, 3 Nisan). Dijital 2021:Türkiye: <https://Datareportal.Com/Reports/Digital-2021-Turkey>
- Koçak, M. (2019). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Medya Okuryazarlığı Algıları Üzerine Bir İnceleme: Erzurum İli Örneği [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum
- Köşkeroğlu Büyükimdat, M., Albayrak, D., Uğur Erdoğan, F., Yıldırım, S., Eryol, G. Ve Ataman, Y. E. (2011). Öğretmen Adaylarının Facebook Kullanımları Ve Facebook'un Mesleki Gelişimlerdeki Yeri Konusundaki Görüşleri. Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 12 (2), 119-134.
- Krutka, D., Nowell, S. Whitlock, A. M. (2017). Towards A Social Media Pedagogy: Successes And Shortcomings In Educative Uses Of Twitter With Teacher Candidates. Journal Of Technology And Teacher Education, 25(2), 215-240.
- Louis, C. And Lawrence, M. (1997). Research Methods In Education. London: Routledge Press.
- Marketing Türkiye (2020, 1 Kasım). Salgın Sonrası Haber Radyolarına Erişim Yüzde 27 Artış Gösterdi, <https://www.marketingturkiye.com.tr/haberler/salgin-sonrasi-haber-radyolarina-erisim-yuzde-27-artis-gosterdi> Erişim Tarihi: 11.01.2021.
- MEB (2020, 3 Mart). Bakan Selçuk, Koronavirüs'e Karşı Eğitim Alanında Alınan Tedbirleri Açıkladı, <http://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-koronaviruse-karsi-egitim-alaninda-alinan-tedbirleri-acikladi/haber/20497/tr>
- Mcmillan, J. H., Schumacher, S. (2006). Research In Education: Evidence-Based Inquiry (6th Edition). London: Pearson Education.
- Nurluoğlu G. (2021, 4 Nisan) 15 Maddede Türkiye'nin Dijital Tablosu: We Are Social 2021 Türkiye Raporu!, <https://gamzenurluoglu.medium.com/15-maddede-t%C3%Bcrkiyenin-dijital-tablosu-we-are-social-2021-t%C3%Bcrkiye-raporu-818061d64f5e>
- Ourworldindata.Org (2021, 8 Kasım). Internet. <https://ourworldindata.org/internet>.
- Özel, A. (2018). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Medya Okuryazarlığı Algılarının İncelenmesi [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kütahya
- Poore, M. (2013). Using Social Media In The Classroom: A Best Practice Guide. London: Sage Publications Ltd.
- RTÜK (2018, 1 Kasım). Çocukların Yeni Medya Kullanım Alışkanlıkları Ve Siber Zorbalık Araştırması. <https://www.rtuk.gov.tr/Media/FM/Birimler/Kamuoyu/cocuklarin-yeni-medya-kullanimlari-ve-siber-zorbalik.pdf>
- RTÜK (2019, 17 Nisan). Radyo Dinleme Eğilimleri Araştırması. <https://www.rtuk.gov.tr/Assets/Icerik/Altsiteler/Radyo-Dinleme-Egilimleri-Arastirmasi2020basilmis-Versiyon.Pdf>.
- Seçil, S. O. M., Kurt, A. A. (2012). Bilgisayar Ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Medya Okuryazarlık Düzeyleri. Anadolu Journal Of Educational Sciences International, 2(1), 104-119
- Silverman, D. (2000). Doing Qualitati Ve Research. London: Sage Publications.
- Şahin, Y.E. (2020). Covid-19 Döneminde Cep Telefonu Kullanımı Önemli Oranda Arttı: <https://www.gzt.com/jurnalist/covid-19-doneminde-cep-telefonu-kullanimi-onemli-oranda-artti-3534906> Erişim Tarihi: 19.04.2021.

- Statista.Com (2021, 8 Kasım). Number Of Social Network Users Worldwide From 2017 To 2025. <https://www.statista.com/statistics/278414/number-of-worldwide-social-network-users/>.
- Terzi, Y. (2017, Nisan). Güvenirlik Analizi. <https://ist-fef.omu.edu.tr/tr/hakkimizda/ders-notlari/ga-2017y.pdf>. Erişim Tarihi: 17.04.2021.
- Toğay, A., Akdur, T. E., Yetişken, İ. C. Ve Bilici, A. (2013). Eğitim Süreçlerinde Sosyal Ağların Kullanımı: Bir Myo Deneyimi. Akademik Bilişim Konferansı, Akdeniz Üniversitesi, Antalya
- TRT Haber (2020, 26 Nisan). Salgın Televizyona Ve Haber Kanallarına İlgiyi Artırdı, <https://www.trthaber.com/haber/gundem/salgın-televizyona-ve-haber-kanallarına-ilgiyi-artirdi-532854.html>
- TÜİK. (2020, 24 Nisan). Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması. [https://data.tuik.gov.tr/bulten/index?p=survey-on-information-and-communication-technology-\(ict\)-usage-in-households-and-by-individuals-2021-37437](https://data.tuik.gov.tr/bulten/index?p=survey-on-information-and-communication-technology-(ict)-usage-in-households-and-by-individuals-2021-37437)
- Vergili, M. (2020). Öğretmen Ve Öğrencilerin Yeni Medya Okuryazarlığını Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Amasya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Amasya
- Yaman, H. (2005). İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Dil Bilgisi Derslerinde Kavram Haritası Tekniğinin Öğrenci Başarısına Ve Hatırlamaya Etkisi [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yüzgeç, A. Y. (2020). The Relationship Between Critical Thinking Dispositions Of Prospective English Language Teachers And Their Levels Of New Media Literacy [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Başkent Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara

İletişim/Correspondence

Müdür Yrd. Nizamettin BİLİCİ
nizambilici@gmail.com

Doç.Dr. Erhan GÖRMEZ
erhangormez@hotmail.com